

۱۴۵۲۳۱۶

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مسائل امنیتی «خاورمیانه» در چشم انداز

«پست مدرن»

تألیف: حامد روشن چشم

ویراستار:

سهیلا کلپایگانی

انشارات علوم و فنون رازی

سرشناسه	:	روشن - م - ۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	مسائل امنیتی - خاورمیانه در چشم انداز پست مدرن/تالیف حامد روشن چشم - انتشار سهیلا گلایگانی.
مشخصات نشر	:	تهران: علوم و فنون رازی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	۲۲۹ ص.
شابک	:	978-600-7043-08-0
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	امنیت ملی - خاورمیانه - تحقیق
موضوع	:	امنیت ملی - خاورمیانه
موضوع	:	فرا تجمد
موضوع	:	خاورمیانه - جنبه های استراتژیکی
شناسه افزوده	:	گلایگانی، سهیلا، ویراستار
رده بندی کنگره	:	DS۶۳/۱/۹م۵ ۱۳۹۳
رده بندی دیویی	:	۹۵۶/۰۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۹۰۱۸۲۸

مسائل امنیتی «خاورمیانه» در چشم انداز «پست مدرن»

حامد روشن چشم

انتشارات علوم و فنون رازی

چاپ اول: ۱۳۹۴ نسخه: ۵۰۰

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۴۳-۰۸-۰

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۴۳-۰۸-۰

آدرس: تهران، خیابان شریعتی، خیابان پلیس، کوچه کاشی نژاد، پلاک ۱۲، طبقه همکف

تلفن: ۸۸۴۸۳۲۸۵

RAZIPUB@YAPPOO.COM

تقدیم به پدر و مادر عزیزم که در همه مراحل زندگی یاور و همراه من بوده اند و خواهر زاده عزیزم سارا نوازی

پیشگفتار مولف:

خاورمیانه از جمله مناطقی است که از زمان گذشته گهواره ادیان الهی بوده تا به امروز که در کانون معادلات جهانی است، دارای اهمیت نه تنها برای انسان ها و جوامع منطقه بلکه در تعیین سیاست های جهانی و منطقه ای و نقش کشورهای دیگر نقش برجسته ای داشته است. یکی از مسائل مهم و به عبارت بهتر ادبی-تئوریک موضوع منطقه خاورمیانه «امنیت» می باشد. «امنیت» با تمامی جنبه های خود در گذار تاریخ منطقه خاورمیانه به چشم می خورد و دیگر جنبه های آن در پیوند با «امنیت» قرار دارند. از این جهت نگاه به موضوعات امنیتی خاورمیانه و تحولات در آن حاکی از یک وضعیت اسفبار امنیتی هم در ابعاد «ملی، ملی و منطقه ای است. «امنیت» و مفهوم آن که به نوعی در حرکت تاریخی و اجتماعی منطقه از رون جوشیده و تحت تاثیر عوامل خارجی صورت گرفته است همچنین بایستی تاکید کرد که این تاثیر خود نیز ناشی از شرایط و بافت منطقه بوده و عمدتاً تاثیر زیباشناختی به همراه داشته است.

کتاب حاضر به بررسی شکل گیری مسائل امنیتی خاورمیانه و تحول آن پرداخته است. به گونه ای که پدیده های امنیتی در عرصه های دیگر و ارتباط با زمینه های جغرافیایی، تاریخی، ایدئولوژیکی و سیاسی شکل می گیرند. به عبارت دیگر «امنیت» محصول کنش و ارتباط میان عناصر گوناگون است، اما آنچه که در «گفتمان امنیت» حائز اهمیت است این که فهم امنیتی مانند هر فهم دیگر ریشه های زیباشناختی و ادراکی دارد. بدین معنا که «امنیت» خود نیز

محصول گفتمان است و با تحول در گفتمان و تغییر آن دچار تحول معنایی شده و مفهومی دیگر را حمل می کند. شاید بتوان گفت که امروزه خاورمیانه نیازمند این تحول گفتمان است به گونه ای که تحول در «ایستمه» یا «پارادایم» که در حال شکل گیری است می تواند معنا و کنش امنیتی را دچار تغییر بکند و چشم انداز نوین در بهبود امنیت در منطقه باشد.

کتاب حاضر با یک چشم انداز زبانشناختی به امنیت و مسائل خاورمیانه پرداخته است. در ابتدا با زبان‌شناسی ساختارگرا به دنبال نشان دادن مفهوم «خاورمیانه» و «امنیت» آن بوده و سپس با یک رویکرد پسا ساختارگرایی در صدد تحول مفهوم «امنیت» در خاورمیانه بر می آید. امید آن می رود که این چشم انداز و رویکرد به مسائل امنیتی بتواند تحولی در نگرش ها به خاورمیانه را سبب گردد.

از طرفی دیگر باید اذعان داشت که کتاب حاضر محصول تلاش و تحقیقات دوستان دیگر نیز بوده است که کمال تشکر را از آن دارم همچنین باید اعتراف کرد که کتاب دارای نواقصات و کم بود های می باشد. لذا، ان شاء الله، دانشجویان، محققان و خوانندگان این اثر خواهش دارم تا از نظرات ارزشمند خود در جهت بهر د این اثر به اینجانب کمک رسانند.

احرام و در نهایت ارادت

حامد روشن چشم

ربیع‌الثانی ۱۳۹۰

فصل اول - کلیات

۱-۱- مقدمه	۱۱
۱-۲- اهمیت موضوع	۱۳
۱-۳- اهداف کتاب	۱۴
۱-۴- پیشینه پژوهش	۱۴
۱-۶- سوال اصلی	۱۷
۱-۷- سؤالات فرعی	۱۷
۱-۸- مفروض	۱۸
۱-۹- فرضیه پژوهش	۱۸
۱-۹- مفاهیم کلیدی	۱۸
۱-۱۰- روش تحقیق	۲۳
۱-۱۱- روش گردآوری	۲۳
۱-۱۲- سازماندهی کتاب	۲۳

فصل دوم - شکل گیری مسائل امنیتی - بیانیه مبتنی بر تحلیل زبانشناختی سوسور

۱-۲- مقدمه	۲۸
روان شناسی عمومی	۲۸
شکل ۱-۲- تقسیم بندی شاخه های علم روانشناسی عمومی	۲۸
۲-۲- زبان و گفتمان	۳۰
۳-۲- مطالعه در زمانی	۳۳
۴-۲- تفاوت های میان زبان شناسی هم زمانی و در زمانی	۳۶

فصل سوم - تاریخ و ژئوپلیتیک خاورمیانه

۱-۳- مقدمه	۴۴
۲-۳- شکل گیری مفهوم خاورمیانه	۴۴
۱-۲-۳- شرایط اقلیمی منطقه خاورمیانه	۴۷
۲-۲-۳- فرهنگ مردم منطقه خاورمیانه	۴۸
۳-۲-۳- جغرافیای سیاسی	۵۲
۴-۲-۳- استعمارگرایی	۵۵
۵-۲-۳- پیدایش دولت های مدرن خاورمیانه	۵۶

۵۹	۶-۲-۳ - نفت
۶۲	۷-۲-۳ - نفت و مرزهای خاورمیانه
۶۴	۸-۲-۳ - منازعات اعراب و اسرائیل
۶۵	۹-۲-۳ - ناسیونالیسم و جنبش‌های خاورمیانه

فصل چهارم - امنیت در خاورمیانه

۷۰	۱-۴ - مقدمه
۷۱	۲-۴ - مسائل امنیتی در خاورمیانه
۷۱	۱-۲-۴ - مسائل امنیتی ناشی از تهاجم خارجی به کشورهای خاورمیانه
۷۹	۲-۲-۴ - مسائل امنیتی ناشی از مسائل داخلی یا فراملی
۸۳	۲-۴ - مسائل امنیتی حاصل از درگیری‌های مرزی
۸۷	۴-۲-۴ - مسائل امنیتی که تحت تأثیر فرآیند جهانی شدن به وقوع پیوسته اند
۹۰	۳-۴ - مختصات روشنگری اساسی محیط امنیتی خاورمیانه

فصل پنجم - رونق‌دهای نظری به مسائل امنیتی خاورمیانه

۹۷	۱-۵ - مقدمه
۹۷	۲-۵ - رویکرد امنیتی واقع‌گرایی
۹۹	۱-۲-۵ - مفروضات امنیتی واقع‌گرایی
۱۰۱	۲-۲-۵ - الگوی رفتاری بازیگران
۱۰۲	۲-۲-۵ - امنیت بین‌الملل - سطح تحلیل
۱۰۳	۳-۲-۵ - تنگنای امنیت
۱۰۵	۴-۲-۵ - واکست تنگنای امنیتی
۱۰۷	۵-۲-۵ - بقا و نظامی محوری در مفهوم و موضوع امنیت
۱۰۷	۶-۲-۵ - بررسی معادله امنیت واقع‌گرایان
۱۰۹	۳-۵ - ناکارآمدی رویکرد واقع‌گرایی در خاورمیانه
۱۱۲	۱-۳-۵ - اولین جنگ: ۱۹۴۹-۱۹۴۸
۱۱۳	۲-۳-۵ - محدودیت‌های نظریه عبرت از شکست
۱۱۴	۴-۵ - مکتب کپنهاگ
۱۱۵	۱-۴-۵ - تهدید محوری در مفهوم امنیت
۱۱۷	۲-۴-۵ - امنیت موضوعی بین ذهنی
۱۱۸	۳-۴-۵ - دولت محوری در مرجع امنیت

فصل ششم - رویکرد پست‌مدرن به معضل امنیتی منطقه خاورمیانه

۱۲۴	۱-۶ - مقدمه
-----	-------------

۱۲۵	۲-۶ تعریف پست مدرنیسم
۱۲۸	۳-۶ ریشه‌های تاریخی پست مدرن
۱۳۱	۴-۶ مطالعات امنیتی پست مدرن
۱۳۴	۱-۴-۶ امنیت و ساختار نظام بین‌الملل
۱۳۵	۲-۴-۶ امنیت به مثابه عمل گفتاری
۱۳۶	۳-۴-۶ امنیت و هویت ملی
۱۳۷	۴-۴-۶ تبارشناسی، امنیت مجازی و فرهنگ عمومی

فصل هفتم - رویکرد پست مدرن به مسائل امنیتی خاورمیانه

۱۴۴	۱-۷ مقدمه
۱۴۴	۲-۷ تبارشناسی امنیتی
۱۴۸	۳-۷ مراحل اصلی فرآیند تبارشناسی
۱۵۱	۱-۳-۷ شناسایی مسئله
۱۵۲	۲-۳-۷ سوابق موضوع
۱۵۳	۳-۳-۷ شناسایی درجه صفر
۱۵۳	۴-۳-۷ کشف گفتمان
۱۵۴	۵-۳-۷ تحلیل گسست
۱۵۴	۶-۳-۷ تحلیل تبار
۱۵۵	۷-۳-۷ تحلیل تضاد
۱۵۵	۸-۳-۷ تحلیل قدرت
۱۵۶	۹-۳-۷ تحلیل مقاومت
۱۵۶	۱۰-۳-۷ نقد حال
۱۵۶	۴-۷ تبارشناسی مفهوم امنیت
۱۶۱	۵-۷ تبارشناسی امنیت در خاورمیانه
۱۶۹	۷-۷ شکل‌گیری هویت و معنا
۱۷۴	۶-۷ هویت و امنیت در عصر پست مدرنیسم
۱۷۶	۸-۷ بحث و نتیجه‌گیری
۱۸۰	فهرست منابع و مآخذ